

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET VRAAGSTUK VAN DE SPECIALISATIE VAN DEN STRAFRECHTER

Er zijn op het gebied van ons crimineel recht diepgaande hervormingen op til.

In zijn jongste mercuriale (1), getiteld « Propos sur le Droit Criminel » (2) heeft de heer Léon Cornil, Procureur-Generaal bij het Hof van Verbreking, op de hem eigen, meesterlijke wijze, de volstreckte en dringende noodzakelijkheid aangetoond van een grondige aanpassing van onze strafwet, van ons strafprocesrecht en van onze rechterlijke organisatie bij de opvattingen, die sedert ettelijke jaren gemeengoed zijn geworden van al wie zich voor de vraagstukken van de beteugeling en de voorkoming der misdadigheid interesseerden, en... bij de praktijken die zich hebben ingeburgerd, naast de wet en misschien wel tegen de grondwet in.

Deze mercuriale is een bijzonder kernachtige samenvatting van de veel-omvattende uiteenzetting van denzelfden hoogen magistraat en helderzienden geleerde, die, als inleiding van het pas verschenen deel der « Nouvelles » gewijd aan de « Procédure pénale », gepubliceerd werd onder den titel « Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la tourmente — Méditations et rêveries d'un vieux pénaliste au cours des derniers mois de l'occupation ennemie ». (3)

Beide opstellen sluiten tevens aan bij het verslag van de commissie, belast met de herziening van de wet van 9 April 1930, op het sociaal verweer ten opzichte van de abnormalen en de gewoonte-misdadigers (4) — verslag dat de rijpe en gelukkige vrucht is van de samenwerking van den heer Cornil met zijn Leuven-

schen collega (5), wijlen stafhouder Louis Braffort, die als een zuivere held en martelaar viel aan den vooravond van de bevrijding van ons Land.

Het is misschien vermetel, den gedachten-gang, die in voormelde mercuriale reeds zulken bondigen, hoewel daarom niet minder helderen vorm vertoont, nog te willen samenvatten.

Toch wil ik beproeven, er een idee van te geven, al ware het maar om de lezers van het Rechtskundig Weekblad nog meer er toe aan te zetten, van de voormelde uiteenzetting kennis te nemen. (6)

Ons strafwetboek van 1867 — dat volkomen in eenklank was met de op dat oogenblik heerschende opvattingen — steunde uitsluitend op het beginsel dat de « straf » het verdiende loon moet zijn voor de gepleegde schuldige daad en dat al wie niet krankzinnig is (behalve wanneer zijn wil verlamd werd door een macht waaraan hij niet had kunnen weerstaan) voor zijn handelingen toerekenbaar is. Stilaan ging de rechtspraak erkennen, dat de toerekenbaarheid van sommige misdrijfplegers verminderd is door hun geesteszwakheid of door slechte opvoeding of sociale misstanden; de rechters verminderden dan ook hun straf, zonder meer.

De wetgever van 1930 zag in, dat de samenleving gerechtigd is, naast de moreele « verdienste » of « schuld » van den misdrijfpleger, rekening te houden met het gevaar dat hij oplevert; maar doctrinale vooroordeelen leidden hem ertoe, de « straf » eenerzijds en den

«beveiligingsmaatregel» anderzijds, als twee afzonderlijke zaken te behandelen. Deze opvatting strookt noch met de werkelijkheid, noch met het rechtsbewustzijn van den doorsnee-burger, noch met de psychologie van de misdrijfplegers. Zij leidde tot ongerijmdheden, tot onrechtvaardigheden (7) en tot onhandigheden.

De ware oplossing bestaat hierin, een aantal misdrijfplegers (die gedeeltelijk verantwoordelijk en gedeeltelijk onverantwoordelijk zijn) te onderwerpen aan een behandeling die *tevens* straf en beveiligingsmaatregel is en daarbij een curatief of heropvoedend en wederaanpassend karakter heeft. Deze «behandeling» zal gewoonlijk langduriger zijn dan de straf die een volledig-verantwoordelijke voor eenzelfde daad zou ondergaan, maar anderzijds ook zachter. Aldus zal tevens aan den eisch der rechtvaardigheid jegens den zwakken enkeling en aan dien van de gepaste beveiliging van de samenleving tegen zijn wetschendende neigingen voldaan worden. — Alleen de krankzinnigen zullen als geheel onverantwoordelijk worden bestempeld en behandeld, terwijl men anderzijds zal voortgaan, op degenen die een normaal weerstandsvermogen ten opzichte van de verzoeken tot wetsovertreding vertoonen de principes van het strafwetboek van 1867 toe te passen, zooals die aangevuld werden door de wet van 1888 betreffende de voorwaardelijke veroordeeling en de voorwaardelijke invrijheidstelling, en door een ruime benutting, vanwege de bestuurlijke macht, van het koninklijk genaderecht en van de traditioneele rechten van voorloopige invrijheidstelling en van regeling van de bijzonderheden der strafuitvoering.

Procureur-Generaal Cornil toont dan-aan, dat het hoog tijd is, de uitvoering der straffen en der beveiligingsmaatregelen met strafrechtelijk karakter, die door de hoven en rechtbanken bevolen worden, te plaatsen onder het gezag van de rechterlijke macht — eenerzijds omwille van den eerbied, dien wij verschuldigd zijn aan het beginsel, in artikel 9 van de Grondwet neergelegd (8) — en anderzijds om de rechters gelegenheid te schenken, zich rekenschap te geven van de praktische draagkracht van de vonnissen die zij vellen, en daardoor een betere rechtspraak te verzekeren.

Hij drukt hierbij den wensch uit, dat de rechter die de veroordeeling uitsprak, de uitvoering hiervan zou blijven volgen en regelen van het begin tot het einde. En dit voert hem tot het

vraagstuk van de specialisatie van den strafrechter, het eigenlijk onderwerp van dit artikel.

* * *

Na lange aarzelingen, zegt onze schrijver, is hij tot het besluit gekomen, dat de rechter waaraan de beoordeeling van de ernstige misdrijven (9) wordt toevertrouwd, dient gespecialiseerd te zijn. Nu de nieuwe opvattingen vergen dat niet alleen de juridische kenmerken van het misdrijf worden ontleed, maar dat ook de psychische, physische en sociale oorzaken ervan worden nagevorsch, dient de strafrechter vertrouwd te zijn met en zich voortdurend op de hoogte te houden van de ontwikkeling van een aantal wetenschappen, die zóó uitgebreid zijn (en het meer en meer worden) dat hun beoefening hem geheel in beslag zal nemen. Tevens is het hooger aangeduide principe, volgens hetwelk degene die het vonnis uitsprak er ook de uitvoering van zal blijven volgen en regelen, onvereinigbaar met het thans geldende stelsel, waarin de rechters afwisselend dienst doen in de burgerlijke kamers en op de correctioneele terechtzittingen.

De heer Cornil verheelt zich niet, dat dit noodzakelijk wegvallen van het innig contact tusschen de private rechtspraak en de crimineele praktijk betreurenswaardig is, doch hij hoopt dat dit nadeel zal kunnen gecompenseerd worden, eenerzijds door een uitdieping van de wetenschappelijke en professioneele vorming van den strafrechter als zoodanig, en anderzijds door een aangepaste versterking van de waarborgen, die het strafprocesrecht thans reeds aan de verdediging biedt.

Wij moeten bekennen, dat de redeneering van den fijnzinnigen magistraat ons slechts gedeeltelijk heeft overtuigd.

Onbetwistbaar is een steeds verder doorgedreven specialisatie het onafwendbare gevolg van den groei van de wetenschap en van de ontwikkeling der techniek. Maar, indien specialisten onontbeerlijk zijn, is het niet minder noodzakelijk dat naast en boven hen menschen staan, die door hun algemeene vorming in staat zijn te waken tegen de gevaren, die specialisatie in zich sluit.

Nemen wij twee voorbeelden. Op het gebied van de geneeskunde is men het erover eens, dat de diagnose van den specialist vaak eenzijdig is en dat het nuttig is ze te koppelen met die van een algemeen «geneeskunstenaar». — Om soortgelijke redenen is het bestuur van de Staten zóó ingericht, dat de bedrijvigheid van de

gespecialiseerde ambtenaren gecoördineerd en geleid wordt door staatslieden die, dank zij het feit dat zij tijdens hun veelzijdige loopbaan kennis hebben opgedaan van allerlei zaken, een open oog hebben voor de algemeene belangen des lands en een kritischen kijk op de voorstellen, die hoofdzakelijk door technische beschouwingen en beroepsgewoonten zijn ingegeven.

Om tot ons onderwerp terug te komen: wij zijn van gevoelen, dat men moeilijk het gevaar van de « beroepsmisvorming » kan overschatten, meer bijzonder onder den vorm, dien de heer Cornil zelf uitstekend beschrijft als volgt: « Surtout lorsque le droit pénal aura orienté les peines vers le reclassement des délinquants, n'est-il pas à redouter que le juge répressif se préoccupe de rechercher si le prévenu a besoin d'être reclassé plus que de vérifier s'il est coupable, s'il a commis le fait? » (10)

Wij zijn dan ook van meening dat in elk rechtsprekend college minstens één algemeen-gevormd jurist zou moeten blijven zetelen, en wel als voorzitter. Dit ambt zou (althans waar het om zware strafzaken gaat) alleen mogen toevertrouwd worden aan magistraten die gedurende een wettelijk bepaald aantal jaren gefungeerd hebben, hetzij als advocaat, hetzij als rechter in *burgerlijke* zaken. Wij zouden het enkel kunnen begroeten dat zulk een voorzitter zou bijgestaan worden door één of meer specialisten in strafzaken met groote ervaring in de toegepaste criminologie en penologie.

Door « rechtsprekend college » bedoelen wij het college dat een veroordeeling kan uitspreken. De uitvoering van het vonnis zou dan kunnen geregeld worden door een commissie, bestaande uit één rechter (in beginsel één van de specialisten die aan het vonnis hebben deelgenomen), bijgestaan door twee of meer andere personen. Deze rol van bijzitter in de « strafuitvoeringscommissie » zou best kunnen vervuld worden door mannen of vrouwen die dagelijks in de praktijk der wederopvoeding en reclasseering staan: gevangenisbestuurders, dokters, leden van weldadigheidsverenigingen, enz.

Zulke inrichting zou, o.i., al de gewenschte voordeelen van specialisatie en van continuïteit in de strafuitvoering bieden, zonder de verdachten te berooven van den waarborg, die opgesloten ligt in de traditie van eerbied voor de rech-

ten van den enkeling, onderhouden door de praktijk van de rechtspraak in private zaken. De heer Cornil heeft deze laatste gedachte alweer op onverbeterlijke wijze geformuleerd: « Je considérais comme utile, zegt hij (11), que le juge répressif siège aussi aux audiences civiles (12) où se posent en grand nombre les problèmes de preuves et où il est amené à aiguïser ses scrupules à décider qu'une preuve est faite à suffisance. »

Wij zouden nog een stap verder willen gaan, en voorstellen dat de beslissing nopens de plichtigheid (overeenstemmend met de uitspraak van de jury) steeds met eenparigheid van stemmen zou dienen genomen te worden.

Dit staat echter in verband met het meer algemeene vraagstuk van de wenschelijke hervorming van ons strafprocesrecht, in den zin van een versterking der waarborgen van de verdediging.

Dit zal de stof van een volgend artikel zijn.

G. VAN GEYT,

*Eere-rechter in de Rechtbank van
Eersten Aanleg te Antwerpen.
Professor aan de Vrije Universiteit te Brussel.*

(1) Uitgesproken op 16 September 1946.

(2) Zie: *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 1946-1947, blz. 1 tot 32.

(3) 75 bladzijden.

(4) Zie: *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 1940-1946, blz. 212-267, met een voorontwerp van wet van sociaal verweer ten opzichte van de abnormalen enerzijds en ten opzichte van de krankzinnigen anderzijds: blz. 268-284.

(5) Als hoogleeraar in het strafrecht.

(6) Men weet anderzijds, dat de huidige Minister van Justitie besloten heeft, een commissie, die door den heer Cornil zal voorgezeten worden, te belasten met het bestudeeren der hervormingen die, op het gebied van ons crimineel recht, gewenscht zijn. Ongetwijfeld zullen de in den tekst bedoelde opstellen de basis van de beraadslagingen dezer commissie vormen.

(7) nl. ten opzichte van de krankzinnigen, die door de wet van 1930 over één kam geschoren worden met de « abnormalen », waarvan iedereen voelt dat zij niet geheel onverantwoordelijk zijn ... en die dan ook dienovereenkomstig worden behandeld.

(8) Reeds in 1931 handelde de heer Cornil, als Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, in een mercuriale « de la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire, en matière pénale, le caractère légal qu'elle a perdu » (*Rev. Dr. Pén. et Crim.*, 1931, blz. 809 en volgende). Thans dringt hij aan op het bestaan van eenzelfde noodzakelijkheid op het gebied van de uitvoering der strafvonnissen, die in feite nog maar alleen den maximumtijd bepalen, gedurende denwelke de Administratie over het lot van den veroordeelde zal kunnen beschikken.

(9) Practisch bedoelt hij diegene die een vrijheidsstraf wettigen.

(10) *Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la tourmente*, blz. 73.

(11) Op. et loc. cit.

(12) Het omgekeerde is o.i. al evenzeer waar!

abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 25 November 1946.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

STRAFVORDERING. — AFLEGGEN VAN EED DOOR GETUIGEN. — VERMELDING ZITTINGSBLAD.

Door het Hof van Verbreking worden alle pleegvormen, waarvan de in achtneming door den rechter ten gronde niet blijkt uit de stukken die aan het Hof worden voorgelegd, beschouwd als zijnde niet vervuld.

Wanneer op het proces-verbaal eener zitting vermeld staat dat getuigen den wettelijken eed hebben afgelegd, doch deze vermelding niet herhaald wordt op de processen-verbaal van de volgende zittingen, dient aangenomen dat de voorgeschreven formaliteit der eedaflegging door de getuigen niet heeft plaats gehad.

E. Van Dieren t./ O. M.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Simon in zijn verslag en op de conclusie van den heer R. Janssens de Bisthoven, Advocaat-Generaal;

Gelet op het bestreden arrest gewezen den 8 Juni 1946 door het Militair Gerechtshof, zetelend te Brussel;

Gelet op het verzoekschrift waarbij eischer in verbreking de toelating aanvraagt zich tegen zekere vermeldingen in het proces-verbaal der terechtzitting van het Militair Gerechtshof van 2 Mei 1946 wegens valsheid in te schrijven;

Overwegende dat de zaken n^{rs} 1881 en 2103 verknocht zijn en dienen samengevoegd;

I. Aangaande de beslissing over de publieke vordering:

Over het tweede middel tot verbreking: Schending van art. 155, 189 en 317 van het Wetboek van Strafvordering voor het leger te lande, 1317, 1318, 1319, 1320 van het Burgerlijk Wetboek, 97 der Grondwet, doordat het proces-verbaal van de « zittingen » van den Krijgsraad vermeldt voor het verhoor van den eersten getuige, dat « vooraleer te getuigen » legt ieder Vlaamsch sprekend getuige den volgenden eed af: (volgt de Vlaamsche tekst van den eed) en ieder Franschsprekende getuige den volgenden eed af (volgt de Fransche tekst van den eed) en doordat de processen-verbaal der zittingen van 12, 13, 14, 15 en 16 Februari 1946 niet vaststellen dat de tijdens laatstbedoelde terechtzittingen gehoorde getuigen den eed hebben gedaan en daar het afleggen van den eed door elk getuige door het proces-verbaal slechts kan geconstateerd worden nadat de eed afgelegd is geweest, het proces-verbaal der terechtzitting van 11 Februari 1946, namiddag, in aanhef vermeldende dat de getuigen den eed hebben afgelegd, het bewijs niet oplevert van het naleven van dien pleegvorm, vooral op latere terechtzittingen;

Overwegende, dat noch in de processen-verbaal

van de zittingen van 12, 13, 14, 15 en 16 Februari 1946, noch in eenige andere akte van de procedure is geconstateerd hetzij rechtstreeks hetzij door uitdrukkelijke verwijzing naar de desbetreffende vermelding van het proces-verbaal der terechtzitting van 11 Februari 1946, dat al de getuigen die gedurende voormelde terechtzittingen werden gehoord voorafgaandelijk den eed hebben afgelegd of van die verplichting door de wet waren ontslagen;

Overwegende dat bij gebreke aan uitdrukkelijke verwijzing in de later opgestelde processen-verbaal, de in het zittingsblad van 11 Februari 1946 voorkomende vermelding aangaande de eedaflegging niet volstaat om vast te stellen dat de getuigen die gehoord werden in de latere terechtzittingen den wettelijken eed hebben afgelegd, terechtzittingen voor elk derwelke een afzonderlijk proces-verbaal werd opgesteld;

Overwegende dat alle pleegvormen, waarvan de inachtneming niet blijkt uit stukken waarop het Hof acht kan slaan als niet vervuld worden beschouwd;

Overwegende dat, behoudens uitzonderlijke aan de zaak vreemde gevallen, de getuigen op straffe van nietigheid voor de Strafrechtbanken den eed moeten afleggen;

Dat gesteund zijnde op onregelmatig gedane getuigenverklaringen het vonnis van den Krijgsraad nietig is;

Overwegende dat, naar de vermeldingen van de aangeklaagde beslissing, het Militair Gerechtshof zijn arrest heeft gesteund uitsluitend op het verslag van den heer Voorzitter, op het beroepen vonnis, op de stukken, op de ondervraging van den betichte, op de vordering van den Auditeur-Generaal en de pleidooien;

Dat derhalve niet blijkt dat het Militair Gerechtshof de in eersten aanleg onregelmatig gedane getuigenverklaringen uit de elementen van zijn overtuiging heeft verwijderd;

Dat het bestreden arrest aldus de nietigheid die het vonnis van den Krijgsraad aantast, heeft overgenomen en de in het middel vermelde wetsbepaling geschonden;

Overwegende, dat de verbreking die hierna zal uitgesproken woorden, alle belang ontnemt aan de overige middelen;

Dat dientengevolge de betichting wegens valsheid, ingeleid met het eenig oogmerk het eerste middel tot verbreking te ondersteunen, van belang is ontbloot en, derhalve, niet ontvankelijk;

II. Aangaande de beslissing over de burgerlijke vordering:

Overwegende, dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de verbreking meesleept van de beslissing over de burgerlijke vordering;

Om die redenen:

Voegt samen de zaken n^{rs} 1811 en 2103;

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Militair Gerechtshof te Brussel en dat melding er van zal worden ge-

maakt op den kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld;

Zegt dat de door aanlegger verzochte toelating een aanvraag wegens valsheid formeel in te dien niet ontvankelijk is;

Laat de kosten van de betichting wegens valsheid ten laste van aanlegger en de overige kosten ten laste van de burgerlijke partij.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 18 November 1945.

Voorzitter: M. Fontaine.

Raadsheer-Verslaggever: M. Smetijns.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

I. AMBTENAAR. — BURGERLIJKE ZUIVERING. — ONTSLAG. — OP VERZOEK OF VAN AMBTSWEGE. — BESLISSING. — BESLUITWET VAN 19 SEPTEMBER 1945. — INTERPRETATIE. — DRAAGWIJDTE.

II. AMBTENAAR. — ONTSLAG OP GROND VAN GEDRAGINGEN TIJDENS DE BEZETTING. — BESLUITWET VAN 19 SEPTEMBER 1945. — GEEN INTERPRETATIE MAAR TOEVOEGING. — VERBREKING.

III. BURGERLIJKE ZUIVERING. — BESLUITWET VAN 19 SEPTEMBER 1945, ART. 13. — TOEPASSINGSMODALITEITEN. — GEEST EN TEKST.

I. Wanneer het Hof van Beroep beslist dat uit voorgelegde bescheiden en debatten blijkt, dat een ambtenaar niet op zijn verzoek maar door de uitvoerende macht van ambtswege uit zijn bediening werd ontslagen, wordt daardoor noch de zin noch de draagwijdte van de Besluitwet van 19 Sept. 1945 betreffende de burgerlijke zuivering verdraaid en bestaat er geen reden tot verbreking.

II. Door te beslissen dat het vaststaat, dat het ontslag van een ambtenaar werd besloten op grond van zijn gedragingen ten opzichte van den vijand tijdens de bezetting, zonder dat zulks blijkt uit het Besluit van Ontslag, interpreteert het Hof niet het besluit van ontslag maar voegt er iets aan toe, zoodat de draagwijdte er van wordt verdraaid en het artikel I, al. 1 van de besluitwet van 19 September 1945 wordt geschonden.

III. De bewoordingen «toepassingsmodaliteiten» van art. 13 der besluitwet van 19 September 1945 bedoelen, naar geest en tekst, eenvoudig de wijze waarop de beslissing die het verval van rechten voor gevolg heeft zal bekend worden gemaakt aan de administratieve overheden belast met het opmaken der kiezerslijsten en de maatregelen die door deze overheden moeten getroffen worden naar aanleiding van voorbedeelde bekendmaking.

V... H... c / Van Stekelenburg.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer Smetijns in zijn verslag en op de conclusie van den heer R. Janssens de Bisthoven, Advocaat-Generaal;

Gelet op het bestreden arrest gewezen den 30 September 1946 door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel tot verbreking luidende als volgt: schending van art. 97 der Grondwet, van art. 1319, 1320, 1321, 1341 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek; van art. 1, meer bepaald alinea 1

der besluitwet van 19 September 1945 betreffende de epuratie in zake burgertrouw, van het besluit van den Prins-Regent van 15 Maart 1945 inhoudende het ontslag van eischer in verbreking en van de bewijskracht van dit besluit;

doordat het bestreden arrest bevestigd heeft dat het vaststond dat bedoeld ontslag besloten werd op grond van de gedraging van eischer ten opzichte van den vijand, tijdens de bezetting, dat uit de voorgelegde bescheiden en de debatten bleek dat gezegd ontslag niet op verzoek van eischer, maar van ambtswege werd gegeven, en dat deze vaststelling niet sproot uit een extensieve interpretatie van de bewoordingen van het besluit van den Prins-Regent van 15 Maart 1945, maar uit het normaal begrip van hun zin;

en doordat het bestreden arrest dienvolgens besloten heeft dat eischer onder de toepassing viel van art. 1 van het besluitwet van 19 September 1945;

wanneer de aangehaalde artikelen van het Burgerlijk Wetboek aan den rechter verboden door getuigen of vermoedens iets tegen of boven den inhoud der akte het besluit van den Regent d.d. 15 Maart 1945 inhoudende, als bewezen te beschouwen;

Wanneer gezegd besluit van den Regent alleen vermeldt dat eischer «ontslagen is uit zijn ambt» van Substituut-Procureur des Konings bij de Rechtbank van Eersten Aanleg te Antwerpen, zonder te vermelden dat dit ontslag «van ambtswege» gebeurde of «wegens de gedraging van eischer ten opzichte van den vijand tijdens de bezetting»;

wanneer integendeel het woord «ontslagen» zonder meer, en het Fransche woord «démissionné» zonder meer, welke in gezegd besluit van den Regent voorkomen, erop wijzen dat het hier niet ging om een ontslag van ambtswege, en dat eischer niet was «démis d'office»;

wanneer geen enkel der Nederlandsche of Fransche termen van art. 1 der besluitwet van 19 September 1945 in het besluit van den Regent van 15 Maart 1945 voorkwam, zoodat gezegde besluitwet op eischer niet toepaselijk is;

wanneer het bestreden arrest zijn vaststellingen voorstelt, nu eens als spruitende uit de voorgelegde bescheiden en de debatten, en dan eens als spruitende uit een normaal begrip der termen van gezegd besluit van den Regent, hetgeen een onduidelijkheid en tegenstrijdigheid uitmaakt in de motivering, en dus een schending van art. 97 der Grondwet;

Overwegende, dat de in art. 1, al. 1 van het besluitwet van 19 September 1945 betreffende de burgerlijke zuivering vermelde titularissen van alle werkelijke of plaatsvervangende mandaten van rechtswege levenslang zijn vervallen van de bij bedoelde wetsbepaling opgesomde rechten wanneer zij ontzet, vervallen, afgezet of van ambtswege ontslagen zijn geweest wegens hun gedraging ten opzichte van den vijand tijdens de bezetting;

Overwegende, dat blijkens de stukken dat belanghebbende van ambtswege is ontslagen noch den grond aangeeft waarop hij ontslagen wordt;

Overwegende, dat het bestreden arrest beslist

dat « uit de voorgelegde bescheiden en de debatten blijkt dat het niet over een op verzoek van V... H... verleend ontslag gaat, maar werkelijk over een beslissing, waarbij de uitvoerende macht spontaan, uit eigen initiatief, van ambtswege V... H... uit zijne bediening ontslaagt »;

Dat, alzoo beslissend, het Hof van Beroep noch den zin, noch de draagwijdte van het besluit verdraait;

Overwegende, dat het bestreden arrest, wat de verwezenlijking betreft van de tweede der voorwaarden waaraan het verval van de rechten bedoeld in art. 1, al. 1 van het besluit-wet van 19 September 1945 is onderworpen, zich beperkt tot deze loutere verklaring « dat het vaststaat dat bedoeld ontslag besloten werd op grond van de gedraging van V... H... ten opzichte van den vijand tijdens de bezetting »;

Overwegende, dat door die verklaring, dewelke geen steun vindt in de bewoordingen van het besluit van 15 Maart 1945, het bestreden arrest dit besluit niet heeft geïnterpreteerd, maar er iets aan toegevoegd heeft, derhalve de draagwijdte er van heeft verdraaid en het artikel 1, al. 1 van het besluit-wet van 19 September 1945 geschonden heeft door te verklaren dat het besluit van 15 Maart 1945 voor gevolg heeft verval van het recht om te stemmen en te kiezen, wanneer de verwezenlijking van de twee door art. 1, alinea 1° van het besluit-wet van 19 September 1945 vereischte voorwaarden niet blijkt uit het besluit van 15 Maart 1945 en niet kan worden vastgesteld door het schrijven, waardoor de Heer Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie, handelend ter uitvoering van art. 1 van het besluit van den Regent dd. 12 November 1945, den heer Burgemeester der stad Antwerpen bericht dat eischer in verbreking « onstlagen werd uit zijn ambt van Substituut-Procureur des Konings te Antwerpen, bij besluit van den Regent op datum van 15 Maart 1945, wegens zijn gedragingen ten opzichte van den vijand tijdens de bezetting »;

Dat inderdaad het besluit d.d. 12 November 1945 door den Regent genomen werd, krachtens art. 13 van het besluit-wet van 19 September 1945, hetwelk den Koning de bevoegdheid toekent de toepassingsmodaliteiten van het besluit-wet te bepalen betreffende de inschrijving op de kiezerslijsten en de uitoefening van het recht om te stemmen;

Overwegende, dat de bewoordingen « toepassingsmodaliteiten » naar geest en tekst van het besluit-wet eenvoudig de wijze bedoelen waarop de beslissing, die het verval van rechten voor gevolg heeft, zal bekend worden gemaakt aan de administratieve overheden belast met het opmaken der kiezerslijsten en de maatregelen die door deze overheden zullen getroffen worden naar aanleiding van voorbedeelde bekendmaking;

Dat het besluit d.d. 12 November 1945 aan een Minister de bevoegdheid niet heeft toegekend en niet had kunnen toekennen om de vermeldingen van een besluit van ontslag aan te vullen en de verwezenlijking vast te stellen van de in art. 1 van het besluit-wet van 19 September 1945 voorziene rechten, voor gevolg zou hebben;

Overwegende, dat de verbreking die hierna zal

uitgesproken worden, het onderzoek van de drie overige middelen tot verbreking overbodig maakt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal worden gemaakt op den kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent;

Veroordeelt verweerder van Stekelenburg tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

6 November 1946.

Voorzitter: M. Byvoet.

Rechters: MM. Van Soest en Perilleux.

Pleiters: Mters Maris en Van Noorbeek.

ARBITRAGE. — SCHEIDSRECHTERLIJK BEDING. — OVERLIJDEN VAN EEN DER CONTRACTANTEN. — MINDERJARIGE ERFGENAMEN NALATEND. — SCHORSING VAN DE WERKING V. H. SCHEIDSRECHTERLIJK BEDING. — ART. 83/6, 1004, 1013 W.B.R. — BEVOEGDHEID DER RECHTBANK.

De werking van een scheidsrechterlijk beding is geschorst ten aanzien van een geschil, waarbij minderjarige erfgenamen van een der contractanten betrokken zijn. Het scheidsrechterlijk beding strekt immers tot de tot standkoming van een compromis; dit laatste kan, blijkens de bepalingen van art. 1004, in verband met art. 83/6, en van art. 1013 W.B.R. geen werking hebben ten aanzien van geschillen, waarbij de belangen van minderjarigen betrokken zijn. Daaruit volgt, dat de werking van het scheidsrechterlijk beding geschorst wordt ten aanzien van dergelijke geschillen.

De rechtbank is derhalve bevoegd van het geschil kennis te nemen.

Tips en Cs t / N. V. Les patrons réunis.

Overwegende dat verweerster, geldig gedaagd door geboekt exploit van deurwaarder Van Lierop van Schaarbeek den 1 December 1945, opwerpt dat de Rechtbank onbevoegd is, omdat art. 37 der tusschen partijen aangegane verzekeringsovereenkomst, het voorhanden geschil tot uitkeering der opgelopen brandschade, enkel door een college van scheidsrechters kan opgelost worden;

Overwegende dat een beding tot scheidsgerecht in deze omstandigheid ongetwijfeld geldig is zolang er enkel meerderjarigen in zulk een geding betrokken zijn, doch dat alle werking er voor dient geschorst te worden wanneer, zoals hier, een der contracterende partijen overleden zijnde minderjarige erfgenamen nalaat over wier belangen uitspraak dient gedaan te worden;

Overwegende dat de art. 1004 en 83 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging er zich tegen verzetten dat er buiten de gewone rechtsmacht om een vergelijk zou getroffen worden aangaande de rechten van minderjarigen gedurende hunne minderjarigheid;

dat art. 1013 van hetzelfde wetboek des aangaande geen twijfel overlaat, wijl het inhoudt dat het enkel meerderjarige erfgenamen zijn die door een scheidsrechterlijk beding gebonden zijn (Trib. Luik, 22.2.01, Pas. III, 147; Rép. Prat., V. Arbitrage, N. 22 en 383);

Overwegende dat verweerster te vergeefs opwerpt dat het ingeroepen scheidsrechterlijk beding geen vergelijk is doch enkel een belofte van vergelijk; dat zij zoodoende een vergelijk verwacht met een scheidsrechterlijk beding, dat geldig kan vastgesteld worden tusschen partijen zonder te voldoen aan de bepalingen van art. 1006 W.B.R. en het vergelijk voor gevolg hebben, terwijl het vergelijk alleen, op grond van dit artikel, het voorwerp van het geschil en de namen van de scheidsrechters moet inhouden op straf van nietigheid (Cas. Pas. 1888-1-100);

Overwegende dat de rechtbank bijgevolg bevoegd is om uitspraak te doen over het hangend geschil waarin minderjarigen betrokken zijn;

Gelet op de voorschriften van de art. 2-30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935 welke nageleefd geweest zijn;

Om deze redenen,

De Rechtbank, de gehuwde aanlegster als gemachtigd houdende door haar echtgenoot om in rechte te staan, verklaart zich bevoegd;

Legt de partijen op te besluiten aangaande den grond der betwisting;

Stelt de zaak te dien einde op zitting van 15 Januari 1947;

Legt de kosten van dit tusschenvonnis ten laste van verweerster.

Nota: In dit vonnis wordt klaarblijkelijk uit een overdeven gevoel voor taalzuiverheid de Franche rechtsterm « compromis » door « vergelijk » vertaald. Deze vertaling is onjuist. Het Nederlandsch Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (art. 620 vgl.) gebruikt het woord « compromis ». Hoewel weinig fraai, dient deze term te worden behouden omdat geen aannemelijk woord van gelijke beteekenis bestaat. Wellicht zou te gebruiken zijn het oud-Nederlandsche « verblyf » (Zie o.a. Simon van Leeuwen: Roomsche - Hollandsch Recht, B. 5, dl. 9; P. Bellefroid: Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit, 3de uitgave, 1930, verbo: compromis, blz. 75; de Nederlandsche rechtstaal, uitgave der Nederlandsche Juristenvereniging, 1916, dl. II., blz. 21).

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

7de Kamer. — 24 Juli 1946.

Voorzitter: M. De Jonghe.

Referendaris: M. Arendt.

Pleiters: Mters J. De Raedemaeker
en Eug. Van den Bosch.

I. BEVOEGDHEID. — VERKOOP VAN AANDEELEN EENER N. V. — ONTSLAG ALS BEHEERDER. — GESCHILLEN HIEROVER. — BEVOEGDHEID DER RECHTBANK VAN KOOPHANDEL.
II. NAAMLooZE VENNOOTSCHAP. — DUITSCHE VERORDENING VAN 31 MEI 1941. — JOODSCHE BEHEERDERS. — ONTSLAG. — NIETIGHEID.
III. VERBINTENISSEN. — SYNALLAGMATISCHE OVEREENKOMST. — ONMOGELIJK GEWORDEN PRESTATIE. — GEEN TEGENPRESTATIE MEER NOODZAKELIJK.

I. Voor de beoordeeling van geschillen over het eigendomsrecht van aandelen eener N. V. alsmede over de hoedanigheid van beheerder is de rechtbank van koophandel bevoegd krachtens art. 12, nr. 2 der wet van 25 Maart 1875.

II. De overeenkomst, die naar aanleiding der Duitse verordening van 31 Mei 1941 getroffen werd om te vermijden, dat een onderneming onder « Verwaltung » zou worden gesteld en waarbij aandelen eener N. V. toebehoorend aan Joden werden overgenomen, moet nietig worden verklaard, omdat de toestemming der partijen onder dwang werd afgeperst en de oorzaak der overeenkomst gevonden werd in de toepassing van maatregelen, getroffen door den vijand en gesteund op beschouwingen, die een schending vormen van de Belgische grondwet en van de Belgische openbare orde. Wegens dezelfde rechtsgronden moet het ontslag van Joden als beheerder eener N. V., genomen in gelijkaardige omstandigheden, eveneens nietig worden verklaard.

III. Bij synallagmatische overeenkomst is het beëindigen der prestaties door een partij gemotiveerd door het beëindigen der prestaties der andere, zelfs wanneer de onmogelijkheid om de opgelegde prestaties te vervullen het gevolg is van een maatregel door den vijand getroffen.

Laufer t./ Swolfs.

Gezien de geboekte dagvaarding van 29 Juni 1945 strekkende tot de teruggave door verweerders der 89 volgestorte kapitaalsaandelen der N.V. « Laufer & Swolfs »;

Stekkende, verder, tot de betaling door verweerster der som van 600.000 franken, te vermeerderen, verminderen of verder te bepalen in den loop des gedings ten titel van voordeelen toekomende aan aanleggers in hunne hoedanigheid van beheerders;

Stekkende ook tot de verklaring, voor recht, dat de beslissing genomen door de algemeene vergadering van 17 Januari 1945 nietig is en zonder uitwerksel zal blijven;

Stekkende, in ondergeschikte orde, en zulks voor het geval dat de Rechtbank de meening zou toegedaan zijn, dat de verkoopsovereenkomsten gesloten in dato van 23 Juli 1941 tusschen aanlegger en wijlen Clement Swolfs, rechtvoorganger van verweerders, niet tegenstelbaar zouden zijn, en ook, dat de beslissing waarvan hierboven sprake, een geldig karakter zou hebben, tot de betaling, ten titel van schadevergoeding van de som van een miljoen franken;

Wat betreft de bevoegdheid :

Aangezien, luidens de bewoordingen van het inleidend exploit aanleggers beweren nooit opgehouden te hebben, in rechte, eigenaar te blijven van 89 aandelen van 5.000 franken, vertegenwoordigend ongeveer de helft van het maatschappelijk kapitaal;

Aangezien zij eveneens aanhalen nooit opgehouden te hebben beheerders der vennootschap te zijn;

Aangezien verweerders hun deze dubbele hoedanigheid ontzeggen;

Aangezien, dienvolgens, het geschil geheel en al in het kader valt der bevoegdheid toegekend aan de Rechtbank van Koophandel door art. 12, n° 2 der wet van 25 Maart 1875;

Wat betreft den grond :

Aangezien de tekst der akte van stichting van de

maatschappij « Laufer & Swolfs » (Staatsblad van 29 Augustus 1939, n° 13034) op betekenissvolle wijze aanduidt, dat de groepen Swolfs enerzijds en Laufer anderzijds, onder den vorm eener naamloze vennootschap een soort familiezaak hebben willen stichten met stipte gelijkheid van inbrengen alsook van invloed in het beheer;

Aangezien, gedurende de bezetting, de vennootschap genoodzaakt werd bij toepassing der verordening van 31 Mei 1941 (« Verordnungsblatt » van 10 Juli 1941) en om te vermijden onder « Verwaltung » gesteld te worden, het bewijs aan de Duitschers te leveren en zulks vóór 1 Juli 1941 (artikel 2, al. 3), dat het Joodsch gedeelte van haar kapitaal uitgeschakeld geweest was en dat de Joden uit alle beheerdersambten verwijderd geworden waren;

Aangezien het van zelf spreekt, dat de verkoopsakten van aandeelen (niet geregistreerd), opge maakt met dit doel den 23 en 24 Juni 1941, een louter fictief karakter hadden en dat zij volstrekt nietig zijn, eerstens, omdat de toestemming der partijen door dwang afgeperst werd en tweedens omdat de oorzaak van het opmaken dezer akte in de toepassing ligt van maatregelen, genomen door den vijand en gesteund op rasbeschouwingen, die eene schending uitmaken van de Belgische grondwet en van de Belgische openbare orde;

Aangezien er nog weze gezegd, dat het fictief karakter van den prijs der aandeelen, slechts vastgesteld op de nominale waarde dezer (aldus geschat in 1936), genoegzaam aangetoond wordt door het feit, dat pas drie maanden en half na den zoogezegden verkoop, namelijk op 7 October 1941, de vennootschap tot eene belangrijke verhooging van het kapitaal overging bij middel van herschatting van haar materiaal: « ... L'assemblée décide d'augmenter le capital social à concurrence d'un million de francs, pour le porter de un million à deux millions de francs. Cette augmentation de capital, opération purement interne de la société s'effectuera sans apports nouveaux, soit en nature soit en numéraire par l'incorporation au dit capital de la plus-value de réévaluation du matériel et des machines de la société » (Staatsblad van 17 October 1941, n° 14570);

Aangezien het eveneens vaststaat, dat in dato van 23 Juni 1941 aanleggers gedwongen werden zoowel in hun eigen belang als in het voordeel hunner medevennooten, hun ontslag als beheerders te geven;

Aangezien de nietigheid van dit ontslag uit dezelfde redenen voortspuit als hiervoren uiteengezet;

Aangezien overigens, de tekst zelf van het proces-verbaal van de zitting gehouden door den beheerraad op 23 Juni 1941 en luidend als volgt: « ... Le Conseil prend acte des démissions de MM. Norbert Laufer et Leon Laufer comme administrateurs de la société anonyme « Laufer & Swolfs » en suite aux ordonnances du 31 mai 1941 au sujet des juifs... », uitdrukkelijk onderlijnt, dat de toestemming van beide ontslaggevers door uitwendigen dwang verkregen is geworden;

Aangezien, in dergelijke omstandigheden, het heel begrijpelijk is, dat op denzelfden dag van 23 Juni 1941, zoowel wijlen Clément Swolfs, die vroeger,

handelend in het belang zijner zonen, de werkelijke initiatiefnemer van de stichting der vennootschap geweest was, als de twee in functie gebleven beheerders, welke de groep Swolfs vertegenwoordigen, er aan gehouden hebben aanleggers gerust te stellen nopens de draagwijde en de gevolgen van hun ontslag en hen te verzekeren dat in feite hun toestand in de vennootschap volkomen ongewijzigd zou blijven;

« ... Je vous informe de mon engagement de vous faire assurer auprès de la S.A. « Laufer & Swolfs » les mêmes avantages que vous auriez eus si vous n'aviez pas donné votre démission comme administrateurs ni cédé vos actions... (Clément Swolfs);

« ... Vous jouirez tacitement des mêmes droits et prérogatives que par le passé... » (Antoine Swolfs et Emmanuel Swolfs, beheerders);

Aangezien deze vrijelijk aangegane verbintenissen welke in tegenstelling met de verkoopsakten (waarvan de laatste blijkbaar bestemd was om aan de Duitschers voorgelegd te worden met het oog op het bekomen van een getuigschrift van aryanisatie) den vijand verborgen moesten blijven (daar de door hen gedragene vermelding « *confidentiel* » een uitzonderlijke strikte betekenis had, rekening gehouden met de wreede straffen, waaraan de partijen zich blootstelden), dienen beschouwd te worden als de uiting van den wil van verweerders om, in de mate van het mogelijke, de onrechtvaardigheden te verhelpen, waarvan aanleggers de slachtoffers geworden waren;

Aangezien men daaruit moet afleiden :

1° dat, in rechte, aanleggers beheerders gebleven zijn;

2° dat, in rechte, de zoogezegde verkoop van aandeelen zich beperkt tot eene bewaargeving van titels enerzijds en eene leening van de som van 500.000 franken anderzijds;

Aangezien, wat betreft dit laatste punt er geen twijfel kan bestaan nopens het feit, dat de afgifte van deze 500.000 franken eene leening en geen bewaargeving uitmaakte, vermits aanleggers erkennen deze som onmiddellijk voor eigen rekening gebruikt te hebben, alsook interest afgekort te hebben tot op den dag hunner deportatie (einde Augustus 1943);

Aangezien dit verschil van belang is, gelet op de toepasselijkheid van artikel 1936 B.W.;

Aangezien, anderzijds, het handhaven van aanleggers in al hunne rechten en « prerogatieven » geen daad van vrijgevigheid daarstelde, maar wel de voortzetting van den « status quo ante » tijdelijk gestoord door de willekeurige gedragingen van den bezetter;

Aangezien, dientengevolge de bezoldigingen en uitkeeringen van allen aard door aanleggers genomen, de tegenprestatie daarstelden van hunne bedrijvigheid ten dienste en ten bate der vennootschap;

Aangezien het karakter en het nut van bedoelde bedrijvigheid in het licht gesteld zijn door de bestanddeelen geput zoowel in de « *confidentieele verbintenissen* » van 23 Juni 1941; « ... Les affaires courantes devront, comme précédemment être soumises à votre approbation... » — « Les nouveaux

administrateurs ne s'occuperont pas des affaires, mais signeront uniquement les documents qui requièrent leur signature...», als in de officieele verklaring van 18 Juni 1942: « Mr. Leon Laufer wordt gebezigd als bureelbediende en bedrijfsadviseur voor onze afdeling confiserie. Wij bevestigen verder, dat aangezien zijne meer dan 20-jarige ervaring in dit vak, hij absoluut *onmisbaar* is in ons bedrijf... »;

Aangezien gelijk in alle synallagmatische overeenkomsten het ophouden der prestaties van aanleggers de ophouding der prestaties van de tegenpartij verrechtvaardigde;

Aangezien aldus de vennootschap ontslagen was van hare verplichtingen om te betalen gedurende de periode, waarin, tengevolge van een maatregel van hoogerhand, aanleggers in de onmogelijkheid verkeerden de hun opgelegde prestaties te vervullen;

Aangezien het blijkt, dat Norbert Laufer die dank zij zijn ouderdom, de kans had niet naar Duitschland gezonden te worden en in het oudemannenhuis te Scheut, bij Brussel, te verblijven tot op den dag der bevrijding, alreeds in September 1944 naar Antwerpen kon terugkeeren, maar dat, integendeel, de ongelukkige Leon Laufer naar een uitroeiingskamp weggevoerd werd, alwaar hij vermoedelijk vermoord is geworden;

Aangezien verweerders niet bewijzen, zelfs niet beweren, dat Norbert Laufer zich na de bevrijding in een gezondheidstoestand bevond die hem belet zou hebben zijne functies van beheerder te hernemen;

Aangezien daardoor de benoeming op 17 Januari 1945 van een nieuwen beheerder geenszins verrechtvaardigd was;

Om deze redenen:

De Rechtbank maakt melding, dat de beschikkingen van de wet van 15 Juni 1935 toegepast werden voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtstpleging, welke het vonnis voorafgaan;

Geeft akte aan aanleggers van hunne schatting des gedings op meer dan 50.000 franken in ieder der hoofdingen van den eisch;

Geeft akte aan verweerders De Keyzer Vincentius, Verbeeck Robert, Champenois Paul en Willems Paul, dat zij hunne respectievelijke echtgenooten toelaten voor het gerecht op te treden;

Verklaart zich bevoegd « *ratione materiae* »;

Zegt voor recht:

1° dat de verkoopsovereenkomst van aandeelen aangegaan op 23 en 24 Juni 1941, nietig en zonder uitwerksel is;

2° dat de ontslagen uit hun ambt van beheerders gegeven op 23 Juni 1944 door Norbert en Leon Laufer, nietig en zonder uitwerksel zijn;

3° dat de dienstcontracten gesloten op 3 Juni 1941 tusschen verweerster en respectievelijk Norbert Laufer en Leon Laufer, en luidens dewelke vernoemde aanleggers in den dienst van de vennootschap treden in de hoedanigheid van eenvoudige bedienden, nietig en zonder uitwerksel zijn;

4° dat de beslissing genomen door de algemeene vergadering van verweerster in dato 17 Januari 1945 en waardoor er overgegaan is geworden tot de benoeming van een nieuw beheerder en zulks niet-

tegenstaande dat Norbert Laufer teruggekomen was, nietig en zonder uitwerksel is;

5° dat de verbintenissen om te doen vrijelijk in dato van 23 Juni 1941 aangegaan door den rechtvoorganger van verweerster en door de twee in functie gebleven beheerders der N.V. Laufer & Swolfs een geldig en bindend karakter hebben, zoo wel ten opzichte van verweerders als te dezen van verweerster;

6° dat Norbert Laufer beschouwt dient te worden als zijnde willekeurig verwijderd geweest, door het toedoen van verweerster, van zijn ambt van beheerder van af 15 September 1944;

dat bij toepassing der verbintenissen van 23 Juni 1941 hij gerechtigd is aanspraak te maken van af gezegden datum op zijne maandelijksche wedde, zijnde 3.750 franken, alsook op de andere voordeelen gehecht aan zijn ambt;

7° dat aanleggers niet gerechtigd zijn aanspraak te maken op wedde en voordeelen gedurende het tijdperk welke verstreken is van af September 1943 tot September 1944;

Veroordeelt dienvolgens verweerders tot de teruggave aan aanlegger, Norbert Laufer, handelende zoo wel in eigen naam als in hoedanigheid van waarnemer der belangen van Leon Laufer, der kwestieuze 89 aandeelen der N.V. « Laufer & Swolfs », maar zulks tegen terugbetaling der som van 500.000 franken, te vermeerderen met de intresten nog verschuldigd gebleven en waarvan de vaststelling een der voorwerpen uitmaakt, van de hieronderbepaalde opdracht van deskundige;

Veroordeelt verweerster N.V. « Laufer & Swolfs » tot de betaling aan aanlegger Norbert Laufer, van de som van 33.750 franken ten titel van wedde vanaf 15 September 1944 tot 15 Juni 1945, met de gerechtelijke intresten en de kosten tot heden, aan de zijde van aanlegger, op 879 franken begroot;

Voorbehoudt de rechten van voormelden aanlegger op zijne wedde na dezen datum tot op heden vervallen;

En alvorens over het overige van den eisch uitspraak te doen, duidt den heer A. Celis, Cederlaan 32, te Wilrijk, aan, in hoedanigheid van deskundige, met opdracht, in een beredeneerd verslag onder eed te bevestigen overeenkomstig de wet:

1° na te gaan welke de rentevoet is van de aan aanleggers door wijlen Clément Swolfs toegestane leening van 500.000 franken;

2° na te gaan welke bedragen intrest door aanleggers betaald zijn geweest vanaf 23 Juni 1941 tot op den dag der inleidende dagvaarding;

3° de afrekening te maken van het totaal der op bewusten dag verschuldigd gebleven intresten;

4° na te gaan welke de dividenden zijn uitgekeerd aan de kwestieuze aandeelen sinds 23 Juni 1941 tot op den dag der inleidende dagvaarding;

5° het totaal bedrag aan te duiden der sommen verschuldigd gebleven uit dien hoofde aan aanleggers;

6° te bepalen op welke tantièmes, voordeelen in natura en andere aanlegger Norbert Laufer aanspraak mag maken in zijn hoedanigheid van beheerder vanaf 15 September 1944 tot op den dag der inleidende dagvaarding;

Gebiedt aan de partijen al de handelsboeken en stukken ter beschikking van den deskundige te stellen, welke nuttig zouden blijken ter vervulling zijner opdracht;

Voorbehoudt het overige van de kosten;

Zegt het vonnis uitvoerbaar behalve voor de kosten, niettegenstaande beroep en zonder zekerheidsstelling.

vredegerecht te Antwerpen

4de Kanton. — 23 October 1946.

Vrederechter: M. Fr. Struyf.

Pleiters: Mrs J. Van Alsenoy en W. Castille.

ARBEIDSONGEVAL. — BESLUIT VAN 24 DECEMBER 1941. — WEG VAN EN NAAR HET WERK. — BEGRIP. — INTERPRETATIE.

Het Besluit van 24 December 1941 betreffende de arbeidsongevallen is gesteund op het begrip der maatschappelijke solidariteit en niet op dit der verantwoordelijkheid van het ondernemingshoofd. Een slaafsche toepassing van het begrip «weg van of naar het werk» zou indruischen tegen recht en billijkheid.

Onder «weg van en naar het werk» dient verstaan te worden door den arbeider af te leggen normalen afstand, noodig om zich van zijn verblijf naar de plaats, waar hij zijn werk verricht, te begeven. Eenmaal op de plaats van het werk valt de werkman onder de bescherming der samengeordende wetten.

Het volstaat voor de toepassing van de wet, dat het ongeval zijn oorzaak vindt in het gewoon gevaar, eigen aan den weg, en in een feit, dat het slachtoffer persoonlijk betreft.

Overeenkomstig een vaste rechtspraak moet aan den werkman bij het kiezen van den weg eenige vrijheid gelaten worden. Alleen wanneer de werkman zich door de keuze van een weg aan grootere dan de normale gevaren blootstelt zou er een reden kunnen bestaan om hem van de toepassing der wet uit te sluiten.

Wwe C. Snelders t/N. V. Beroepsvereniging van Kuipers, schoorders en inpakkers der Haven van Antwerpen en N. V. Le Phenix belge.

Gezien de inleidende dagvaarding de dato 26 December 1945 ingeschreven ter rolle onder nr 5872;

Aangezien de vraag van aanlegster ertoe strekt om verweerders solidairlijk te hooren veroordeelen om haar de haar toekomende vergoedingen te betalen, waarop zij recht heeft ingevolge het doodelijk werkongeval haar man overkomen op 16 Juli 1945.

Gehoord partijen in middelen en besluiten:

I. Overwegende, dat eerste verweerster verzekerd is door tweede verweerster tegen de risico's van arbeidsongevallen.

Overwegende, dat dienvolgens bij toepassing van art. 9 der samengeordende wetten betreffende de vergoeding der schade voortspuitende uit arbeidsongevallen eerste verweerster buiten zaak dient gesteld te worden zonder kosten.

II. Overwegende, dat uit het op zegel voorgebracht afschrift van den strafbundel (stukken I, 11, 24 en 32) blijkt:

a) dat het betreffende ongeval plaats greep op

16 Juli 1945 en niet op 15 Juni 1945 zooals vermeld in de dagvaarding vermeld.

b) dat het slachtoffer in dienst was van eerste verweerster;

c) dat hij zijne woning te Hoevenen verlaten had rond 21 uur om zich per fiets naar zijn werk te begeven, dat maar pas om 22 uur op nr 127 der dokken te Antwerpen zou aanvangen;

d) dat hij echter reeds rond 21.30 uur aan de «aubette» aankwam van zijne werkgeefster waar Jos Bedeer, afgevaardigde beheerder van eerste verweerster zich bevond;

e) in afwachting Snelders gezeten was achter een tafel vlak bij deze «aubette»;

f) dat het ongeval hem overkwam terwijl hij alzoo gezeten was en dit minder dan dertig minuten vóór den aanvang van zijn werk.

Overwegende, dat de eerste vraag die partijen verdeeld houdt is of het ongeval hetwelke volgens tweede verweerster niet gebeurd is tijdens maar vóór den arbeid en ook niet op den weg van of naar den arbeid maar ter plaatse van den arbeid, ja dan neen onder toepassing valt der wetgeving betreffende de werkongevallen.

Overwegende, dat art. 1 der samengeordende wetten vereischt dat het ongeval zou gebeurd zijn «tijdens en door het feit van den arbeid», wijl art. 1 van het Besluit van 24.12.41 vergt, dat het ongeval den werkman zou overkomen op den normalen weg van huis naar werk.

Overwegende, dat de bedoelde wetgeving steunt op een begrip van maatschappelijke solidariteit en niet op reden van eenige verantwoordelijkheid van het ondernemingshoofd (zie voordracht aan den Regent Besluitwet 13.12.45).

Overwegende, dat de slaafsche toepassing van het voorschrift van bedoelde wetteksten zooals tweede verweerster wenscht, niet weerstaat aan een ernstig onderzoek en trouwens tegen recht en billijkheid zou indruischen.

Inderdaad, overwegende, dat naar luid van art. I, par. 2, van het Besluit van 24.12.41 als weg naar en van het werk dient verstaan te worden door den arbeider af te leggen normalen afstand om zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij werk verricht te begeven.

Overwegende, dat eenmaal ter plaatse waar hij zijn werk verricht de werkman onder bescherming valt der samengeordende wetten.

Overwegende, dat de wetgever alzoo klaar en duidelijk te kennen geeft dat de werkman onafgebroken verzekerd zou blijven voor alle gedragingen verband houdend met zijn arbeid, vanaf het oogenblik dat hij zijn woning verlaat voor zijn arbeid tot op 't oogenblik dat hij zijn woning terug vervoegt na zijn arbeid.

Overwegende, dat voormelde wetsbepalingen geen enkele uitzondering van tijd noch plaats voorzien, zoodat moet aangenomen worden dat de werkman krachtens het Besluit van 24.12.41 verzekerd is tot op de plaats waar hij zijn werk verricht en al meteen tot op het oogenblik dat hij dit werk verricht.

Overwegende in feite, dat Snelders Constant getroffen werd aan de «aubette» van zijne werkgeefster, dus niet op de plaats waar hij zijn werk moest

verrichten, zijnde de kaai nr 127, welke plaats hij nog niet bereikt had, zoodat hij zich nog onder de bescherming bevond van voornoemd Besluit.

Overwegende, dat er nu dient onderzocht te worden of een oponthoud van den werkman onder weg en meer bepaald in de omstandigheden der zaak van aard is om hem van de toepassing van deze wetsbepaling uit te sluiten.

Overwegende, dat het besluit van 12 December 1941 niet vereischt, dat de werkman onder toezicht of bevel zou staan van zijn werkgever terwijl hij naar zijn werk gaat: terzake dient trouwens terloops opgemerkt te worden dat in feite Snelders zich vrijwillig onder toezicht gesteld had van zijn werkgeefster, vermits dezer afgevaardigde-beheerder toezicht uitoefende in de «aubette» bij dewelke hij gezeten was.

Overwegende, dat het volstaat dat de werkman zich bevindt op den normalen weg van huis naar het werk en omgekeerd en dat het ongeval zijn oorzaak vindt in het gewoon gevaar eigen aan dezen weg en niet in een feit dat het slachtoffer persoonlijk betreft (Hof Verbreking 14.6.45, Tijdschrift Vrederechters, 278).

Dat het vaste rechtspraak is dat aan den werkman bij het kiezen van den weg eenige vrijheid moet worden gelaten om den weg te nemen, dien hij naar de omstandigheden den geschiktsten weg zal vinden.

Dat alleen indien de werkman zich door de keuze van den weg aan grootere gevaren blootstelt er redenen zouden kunnen bestaan om hem van de toepassing van voormeld besluit uit te sluiten.

Overwegende, dat het vanzelfsprekend is dat dusdanige beschouwingen ook gelden voor de andere omstandigheden, namelijk van tijd, vervoermiddelen, enz., waarin de werkman zijne verplaatsing van huis naar het werk zal afleggen.

Dat niets vereischt, dat de werkman zich naar een bepaalde uurrooster en snelheid zou gedragen, om zijn werkplaats, vermoeid en op het laatste nippertje te bereiken, iets dat trouwens onvereenigbaar zou zijn met de belangen van den werkgever.

Overwegende, dat de opmerking van tweede verweerster als zou de werkman die zooals Snelders te vroeg aankomt, de plaats kunnen verlaten naar liefste om zich naar een drankhuis te begeven ondoeltreffend is, vermits in dat geval de werkman den normalen weg van huis naar arbeid verlaat en geen aanspraak heeft op voormeld Besluit.

Overwegende, dat ter zake Snelders bezwaarlijk beter had kunnen handelen dan hij gedaan heeft: het feit dat hij zich te vroeg aanmeldt, is niet verwonderlijk wanneer men weet dat hij van een tamelijk verren afstand (Hoevenen) gekomen, te rekenen had met de weersomstandigheden, vallende duisternis, enz...

Bij zijne aankomst stelde hij zich onmiddellijk ter beschikking van zijn werkgever en bleef op een plaats waar zulks hem door den werkgever niet verboden was en waar integendeel het de gewoonte was voor het werkvolk te wachten.

Overwegende, dat het dus voldoende bewezen is dat het slachtoffer zich niet verwijderd heeft van zijn weg naar den arbeid en evenmin door zijn opont-

houd aan de aubette van zijn werkgeefster, de risico's eigen aan vernoemden weg verzwaard heeft.

Overwegende, dat laatstgenoemde omstandigheden, zelfs aan eischeres een bijkomende aanspraak verleen en wel op de toepassing van de samengeorde wetten, welke doorgaans door de rechtspraak uitgebreid wordt tot feiten, welke het werk voorafgaan of volgen, op voorwaarde, dat zij in nauw verband staan met het werk (Verslag centrale afdeling Kamer 1902/03, 224; Delaruvière en Namèche, nr 49 en 50; Brussel 23.3.1910, Rev. Acc. trav., 23.3.1910).

Overwegende, dat de tweede vraag die partijen verdeelt is, of de loonbasis dient berekend te worden op 365 dagen zooals eischeres vraagt of op 185 dagen zooals voorgesteld door verweerster.

Overwegende ten deze, dat het een vaststaande feit is in het Antwerpsche havenbedrijf dat er weinige arbeiders zijn die met eenige bestendigheid een jaar lang werk presteeren: dat met inachtneming van de algemeene voorwaarden en gebruiken van den havenarbeid de loonbasis van de dokwerkers vóór den oorlogstijd vastgesteld was op een gemiddelde van 185 jaarlijksche werkdagen (Burg. Antwerpen 25.5.36, R.W. 124; Vrederecht I Ve kanton Antwerpen, 21.10.34, R.W. 38, en 14.6.33, R.W. 41). Dat gelet op naoorlogsche omstandigheden dit gemiddeld, gebracht werd op 192 werkdagen per jaar of 16 werkdagen per maand en dit na advies ingewonnen bij in rechte benoemde persoonlijkheden van het Havenbedrijf (zie onze vonnissen de dato 10.7.46 in zake Bulens c. Gem. Kas en Van Dessel c. Spec. Fonds).

Overwegende dat partijen ter zake akkoord gaan op het gemiddeld dagelijksch loon van 136,20 frs (zie besluiten op zegel van verweersters de dato 25 Januari 1946).

Overwegende, dat de loonbasis van het slachtoffer weshalve moet berekend worden als volgt:

(.)

Overwegende, dat tweede verweerster te recht aanmerkt dat het coëfficiënt 0.738 moest zijn volgens barema E in voege sinds 1 Mei 1936, de ouderdom van het slachtoffer zijnde 56 6jaar en 6 maanden en van zijne weduwe 52 jaar en 6 maanden.

Om deze redenen,

Wij, Frederic Struyf, vrederechter van het vierde kanton der stad Antwerpen,

Recht doende op tegenspraak,

Verklaren den eisch ontvankelijk en gegrond tegenover tweede verweerster,

Veroordeelen deze laatste om aan aanlegster te betalen de wettelijke vergoeding verschuldigd ingevolge doodelijk arbeidsongeval overkomen aan haar echtgenoot den 16 Juli 1945, zijnde: 750 fr. voor begrafeniskosten en eene lijfrente berekend op grondslag van 30 t.h. van een jaarloon van 40.154.60 fr. en coëfficiënt 0.738 met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding, begroot tot heden voor het geheel op 111 fr.

Wijzen den eisch tegen eerste verweerster af en stellen deze laatste buiten zake zonder kosten.

Zeggen dat Ons vonnis van rechtswege uitvoerbaar is in de perken voorzien bij voornoemde wetten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e Kanton. — 14 Maart 1946.

Vrederechter: M. X. Van Nuffel.
Pleiter: Mter van Doosselaere.

HUURKONTRAKT. — LOCATIEVE HERSTELLINGEN.

Wanneer een huurkontraht voorziet dat de huurder gehouden is de gebroken ruiten te vervangen, zelfs wanneer deze gebroken werden door heikracht, is deze clause nochtans niet toepasselijk op het vervangen der ruiten gebroken tengevolge van oorlogsfeiten.

Dergelijke overeenkomst bedoelt alleen de gevallen van heikracht die als normaal konden voorzien worden.

Sté immobilière pour l'exploitation d'immeubles commerciaux t/Callot.

Aangezien de eisch er toe strekt verweerder te hooren veroordeelen tot betaling van 1739,20 fr. ten titel van achterstallige huur verschuldigd aan aanlegster;

Gelet op art. 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen;

Aangezien verweerder van aanlegger in huur heeft een appartement op de vijfde verdieping van het gebouw, Mechelschesteenweg, 12, te Antwerpen, mits den huurprijs van 1584 fr. per maand;

Aangezien verweerder van den huurprijs de som van 1739,20 fr. heeft afgetrokken, bedrag door hem betaald aan de Firma Gilliams en Simons voor het vervangen van een aantal ruiten gebroken door het ontploffen van vliegende bommen;

Aangezien aanlegster aanvoert dat deze vervanging moest geschieden ten laste van verweerder, overeenkomstig art. 7 van de huurovereenkomst tusschen partijen gesloten dat luidt als volgt:

« Le preneur sera tenu de toutes les réparations locatives ainsi que de l'entretien des vitres intérieures en extérieures. Il devra faire remplacer par d'autres de même qualité les carreaux qui viendraient à être brisés ou simplement fêlés, par quelque cause que ce soit, fortuite ou de force majeure. »

Aangezien naar onze overtuiging deze clause geenszins het oorlogsisico dat betreft het breken der ruiten ten laste legt van den huurder;

Dat inderdaad de huurovereenkomst dagteekent van 1937 en het eenvoudig ondenkbaar is dat de partijen alsdan bij het opstellen der huurvoorwaarden het vervangen der ruiten, gebroken door oorlogsfeiten, ten laste hebben willen stellen van den huurder;

Dat art. 7 der huurvoorwaarden klaarblijkelijk alleen doelt op de gewone gevallen van heikracht die alsdan normaal konden worden voorzien. (R. Horion, De Besluitwet van 12 Maart 1945, blz. 56);

Aangezien de overeenkomst tusschen partijen te goeder trouw moeten uitgevoerd worden en de interpretatie door aanlegster gegeven aan voormelde clause niet beantwoordt aan de vereisten der billijkheid;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, wijzen aanlegster af van haren eisch en veroordeel haar tot de gedingkosten.

VREDEGERECHT TE EKEREN

24 October 1946.

Vrederechter: M. H. Aerts.
Pleiters: Mrs De Bièvre en Van der Taelen.

I. BESLUITWET VAN 12 MAART 1945. — KARAKTER. — TOEPASSING EN INTERPRETATIE.

II. OPZEGGING VAN HUUR-DRAAGWIJDTE VAN ART. 4, al. 3. — BEDOELING VAN DEN WETGEVER. (1).

III. NIETIGE HUROPZEGGING. — EENZIJDIGE DAAD VAN DEN VERHUURDER. — HUURVERLENGING AANGEVRAAGD DOOR DEN HUURDER. — ZONDER BETEEKENIS.

I. De besluitwet van 12 Maart 1945 is een uitzonderingswet, wier bepalingen van openbare orde zijn. Zij moet bijgevolg op enge wijze worden toegepast en geïnterpreteerd.

II. Art. 4, al. 3 van de Besluitwet van 12 Maart 1945 bepaalt op straffe van nietigheid, dat ter gelegenheid van de opzegging eener huurovereenkomst, aan den huurder moet bericht worden, dat hij over een termijn van vijftien dagen beschikt om huurverlenging aan te vragen. De bedoeling van den wetgever is ongetwijfeld geweest den eigenaar of hoofdhuurder te verplichten den opgezegden huurder uitdrukkelijk te wijzen op zijn recht om huurverlenging binnen een termijn van vijftien dagen aan te vragen.

III. Een nietige huuropzegging is een eenzijdige daad van den verhuurder, die door de aangevraagde huurverlenging vanwege den huurder niet kan beïnvloed worden.

Robeyns t/ Mont.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van Deurwaarder Paul De Laet, verblijvende te Antwerpen, van 2 Juli j.l., ingeschreven op den rol onder nummer 769.

Gehoord partijen in hunne gezegden en middelen;

Aangezien de vraag strekt tot het hooren zeggen voor recht, dat de opzegging door verweerder aan aanlegger gegeven betreffende de villa te Brasschaat, Door Verstraetenlaan, 23, nietig is; minstens, dat deze opzegging slechts regelmatig is tegen 1 Maart 1942 en in dit geval tot het hooren toekennen aan aanlegger van het voordeel der huurverlenging voor den ganschen toepassingsduur der besluitwet van 12 Maart 1945;

Aangezien verweerder de ontvankelijkheid van aanleggers eisch niet betwist;

Aangezien ten gronde aanlegger doet gelden, dat hij sedert 1 Maart 1941 van verweerder in huur houdt een villa te Brasschaat, Door Verstraetenlaan, 23, tegen den maandelijkschen huurprijs van 350 frank; dat hij van verweerder op 1 Juni 1946 opzegging van alle huurrecht ontvangen heeft tegen einde Juli 1946; dat deze opzegging nietig is als zijnde niet gesteld in de termen voorzien door de Besluitwet van 12 Maart 1945 en als zijnde gegeven tegen een datum in strijd met de plaatselijke gebrui-

ken; dat hij echter in ondergeschikte orde, voor het geval de gegeven opzegging tegen den gestelden of tegen een lateren datum moest geldig verklaard worden, wenscht te genieten van de huurverlenging voorzien door de besluitwet van 12 Maart 1945;

Aangezien partijen voor ons in verzoening verschenen zijn in dato 19 Juli 1946, doch alsdan geen akkoord is kunnen bereikt worden waarvan proces-verbaal werd opgemaakt;

Aangezien de opzegging, welke verweerder onder vorm van een aangetekend schrijven gedagteekend van 28 Mei 1946 aan aanlegger doen beteekenen heeft, de volgende vermelding draagt: «Overeenkomstig de bepalingen der wet hebt U vijftien dagen tijd om, indien U zulks noodig mocht achten, dit geval te onderwerpen aan de bevoegden heer Vrederechter.»

Aangezien § 3 van artikel 4 der besluitwet van 12 Maart 1945 bedingt als volgt: «Op straffe van nietigheid moet in de opzegging worden bericht, dat de huurder over een termijn van vijftien dagen beschikt om verlenging van huur bij den bevoegden rechter aan te vragen.»

Aangezien gezegde besluitwet een uitzonderingswet is, wier bepalingen van openbare orde zijn en dienvolgens van strikte toepassing en interpretatie;

Aangezien de wetgever, wanneer hij bepaald heeft op straffe van nietigheid, dat in de door den verhuurder aan den huurder gegeven opzegging vermeld moet worden, dat laatstgenoemde beschikt over een termijn van 15 dagen om huurverlenging aan te vragen, zijn bedoeling is geweest de verplichting aan den eigenaar of hoofdhuurder op te leggen om de speciale aandacht van den opgezegden huurder te trekken op het recht, dat deze bezit huurverlenging aan te vragen binnen een termijn van vijftien dagen;

Aangezien in casu de bepaling, welke in de betreffende opzegging voorkomt en luidens dewelke de huurder «dit geval, indien hij het noodig mocht achten, binnen de vijftien dagen aan den bevoegden Vrederechter kan onderwerpen», te kort komt aan de bedoeling van den wetgever en aan de vereischten welke hij voor de geldigheid van de te geven opzegging heeft gesteld;

Aangezien inderdaad aan den huurder, aanlegger in kwestie, niet gemeld is geworden, dat hij gerechtigd is huurverlenging aan te vragen binnen de vijftien dagen na ontvangst van de opzegging, hetgeen volgens de wetsbeschikkingen verweerder verplicht was te doen;

Aangezien het feit, dat aanlegger binnen den gestelden termijn toch huurverlenging heeft aangevraagd, niets verandert aan de nietigheid van de gedane opzegging, daar deze opzegging op zich zelf moet beschouwd en onderzocht worden en zij, een eenzijdige daad van den verhuurder zijnde, niet beïnvloed kan worden door de houding van den huurder;

Aangezien de opzegging van 28 Mei 1946, dewelke door aanlegger op 1 Juni 1946 ontvangen werd, bijgevolg nietig is en geen einde gesteld heeft aan zijn huurrecht;

Om deze redenen:

Wij, Hômer Aerts, Vrederechter van het kanton

Ekeren, bijgestaan door Florimond Maes, Griffier van dit rechtsgebied; alle andere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend en recht doende tegen sprekelijk en in eersten aanleg; zeggen voor recht dat de door verweerder aan aanlegger gegeven opzegging betreffende de villa te Brasschaat, Door Verstraetenlaan, 23, nietig is en dienvolgens geen einde gesteld heeft aan aanleggers huurrecht;

Veroordeelen verweerder tot de kosten des geding, begroot tot heden op 137,— frank;

Verklaren tegenwoordig vonnis uitvoerbaar niet-tegenstaande alle verhaal en zonder borg;

Zeggen dat artikelen 2, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 in acht werden genomen.

(1) Vgl. Vrederegerecht Kontich, 22 October 1946, R. W. 1946, blz. 374-375.

BIBLIOGRAPHIE

G. DESOLRE. — Précis de Législation sociale. — Ouvrage édité par la Société Royale Chambre Belge des Comptables, Bruxelles. — 1946.

Onlangs verscheen van de hand van den Heer G. Desolre, rechter in de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, een beknopt overzicht van de sociale wetgeving zooals deze zich ten huidige dage in België voordoet.

De gedurige wijzigingen welke deze voor de dagelijkse praktijk zoo belangrijke stof in de laatste jaren heeft onedrgaan, maakte het uiterst gewenscht dat in een beknopt werk een volledig overzicht zou gegeven worden van de wetgevende bepalingen die gelden over heel het breed gebied van de sociale verhoudingen in het maatschappelijk leven.

In een vrij uitvoerige inleiding geeft de auteur een merkwaardige synthetische uiteenzetting van de algemeene evolutie van het sociale recht in ons land. Hij toont er in aan hoe, uitgaande van de algemeene contractuele vrijheid, die door de Fransche omwenteling was gehuldigd geworden, de eerste sociale wetten enkel voor doel hadden de maatschappelijk zwakken een zekere bescherming te verleen en de vrijheid van den wil te beperken door wettelijke bepalingen, die in het algemeen belang dwingend werden opgelegd.

Sedert 1918 wordt een ander principe gehuldigd en worden in verschillende wetten beschermende maatregelen voorgeschreven, na consultatie van zekere beroepsgroeperingen, om eindelijk te komen tot de derde fase der ontwikkeling van het sociale recht, namelijk de corporatieve vastlegging van de arbeidsvoorwaarden.

De auteur toont aan welke vorderingen in de toekomst nog zullen dienen verwezenlijkt te worden en schetst een programma van de belangrijkste wijzigingen die in de eerstkomende periode dienen nagestreefd.

Deze inleiding is een merkwaardige synthese van de evolutie van onze maatschappelijke wetgeving.

Dan volgt in verschillende hoofdstukken een summiere ontleding van de bijzonderste sociale wetten op het gebied van dienstkontrakt, van nijverheidspolitie en sociale verzekering. Telkens wordt het essentiele aangegeven in een klare en zakelijke uiteenzetting, zonder overlastig met verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak, zoodanig dat de lezer een uitstekend overzicht krijgt van de reeds zeer uitvoerige wetgeving die op maatschappelijk gebied in ons land wordt toegepast. Enkel waar sommige rechterlijke beslissingen een wer-

kelijk doorslaand karakter hebben worden ze door den schrijver aangestipt.

De hoofdstukken betreffende de maatschappelijke verzekeringen vermelden de laatste wijzigingen die door zeer recente wetten op dit gebied zijn in voege gekomen.

Het boek, dat een uitgave is van de Koninklijke Maatschappij, der Belgische Kamers van accountants te Brussel, zal door zijn synthetisch karakter aan een uitgebreid publiek de gelegenheid geven zich met een minimum inspanning op zeer nauwkeurige wijze op de hoogte te stellen van ons sociaal recht.

R. V.

WETGEVING

Voorloopig Regime inzake het verstrijken van bepaalde huurovereenkomsten

VERSLAG AAN DEN REGENT.

Monseigneur,

Om tegemoet te komen aan de vurige wenschen van den middenstand herhaaldelijk in het parlementair initiatief tot uiting gekomen door het indienen van wetsvoorstellen, die evenwel wegens de omstandigheden niet konden besproken worden, dient de regeering een wetsontwerp in, dat voor doel heeft de rechtsverhoudingen tusschen huurders en verhuurders van voor het uitoefenen van handels- of nijverheidsbedrijven bestemde onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, grondig te wijzigen.

Zooals al de voorstellen die het op dezen weg zijn voorafgegaan, heeft het regeeringsontwerp voor doel de stabiliteit van de handelszaak door deze van de huurovereenkomst van den exploitant te verzekeren. Het behelst, derhalve, beschikkingen die de grenzen van het gemeen recht te buiten gaan door dat het voor bedoelde huurovereenkomst een minimumduurtijd oplegt en het recht van den huurder op de hernieuwing tot regel maakt.

De beginselen door dewelke de regeering zich heeft laten leiden zijn, inzonderheid in de pers, het voorwerp geweest van een publiciteit waardoor zij een zoodanige bekendheid hebben verworven dat zij, terwijl zij bij de huurders, handelaars of industrieelen, gewettigde vooruitzichten deed ontstaan, bij al te talrijke verhuurders het verlangen opwekte om de voorschriften van de toekomstige wet te ontwijken door hun huurders op te zeggen, wanneer het verstrijken van den bij overeenkomst bedongen termijn hen daartoe de gelegenheid verschaft.

De aan de rechters verleende bevoegdheid om aan de huurders zelfs voor den onbepaalden duur van de toepassing van de besluitwet van 12 Maart 1945 een verlenging toe te staan, is ontoereikend om de inzichten van dien aard te verijdelen. Het is een recht waarvan zij kunnen gebruik maken, doch geenszins een gebiedende verplichting. De rechter oordeelt oppermachtig over de «speciaal zwaarwichtige redenen» waarop de verhuurder zich beroept om de opzegging te wettigen. Hij legt zich soms neer bij het verlangen van den verhuurder, zelf de lokalen in gebruik te nemen of ze door zijn naastbestaanden te doen in gebruik nemen, zelfs — zooals uit onlangs genomen beslissingen blijkt — wanneer deze ingebruikneming niet als volstrekt noodzakelijk voor den verhuurder voorkomt. Welnu, er valt te vreezen dat bedoelde verhuurder zelf, het exploiteeren van een aan dit van den uittredenden huurder gelijkwaardig handels- of nijverheidsbedrijf op het oog zou hebben, wat het regeeringsontwerp hem wil verbieden op straffe van strenge sancties.

In den huidigen staat van het recht, brengt dit feit, voor den verhuurder slechts de betaling mede van een geringe vergoeding, die ontoereikend is om een daadwerkelijke bedreiging te zijn en bovendien afhankelijk

gesteld wordt van de voorwaarde dat de huurder er voor gezorgd heeft de hernieuwing van zijn huurovereenkomst vooraf binnen een wel bepaalden termijn aan te vragen. Bedrog valt dus te vreezen.

Deze overwegingen hebben de regeering er toe aangezet om, ten opzichte van de huurovereenkomsten betreffende de onroerende goederen die voor hun geheel of voor een gedeelte bestemd zijn voor exploitatie van een handels- of nijverheidsbedrijf, een maatregel te treffen overeenstemmend met dezen die, bij het indienen van het wetsontwerp op de landpacht, den toestand van den pachter voorloopig vastgelegd heeft tot op den dag van het van kracht worden van de in bespreking zijnde wet, doel dat werd verwezenlijkt door de besluitwetten van 28 Augustus en 2 October 1946.

De regeering moest er zich evenwel voor wachten, het voordeel van dezen maatregel uit te breiden tot alle huurders van bedoelde lokalen zonder onderscheid. Tijdens den oorlog, tijdens de maanden die op de bevrijding volgden, zijn een indrukwekkend aantal door de omstandigheden opgelegde contractuele betrekkingen tot stand gekomen, waarbij het precair karakter door de partijen uitdrukkelijk of stilzwijgend met al zijn gevolgen werd aanvaard: huurovereenkomsten betreffende tijdelijk in ruimere door krijgsvorrichtingen beschadigde warenhuizen, gehuurde kramen of beperkte ruimten, verhueringen op korten termijn in afwachting van, voor de uitvoering van voorgenomen verbouwingen, meer standvastige economische voorwaarden, enz. Het voordeel van een zoo verregaanden maatregel als de volstreekte onmogelijkheid voor den verhuurder, den huurder, bij het verstrijken van den eindtermijn, opzeg te geven, mag alleen door een huurder ingeroepen worden, die, bij de eerste onderhandelingen met den verhuurder, in de meening kon verkeeren dat hij, volgens normale vooruitzichten, een duurzame handels- of nijverheidsinrichting kon vestigen of overnemen. Gezegde maatregel kan niet de bescherming beoogen van den huurder die zich niet heeft kunnen vergissen omtrent het hoofdzakelijk tijdelijk karakter van zijn ingebruikneming.

Daarom stelt artikel één, waarin het principe wordt uitgedrukt de voorgeschreven verlenging afhankelijk van een strenge voorwaarde: de contractuele duurtijd der huurovereenkomst moet oorspronkelijk minstens drie jaar bedragen, hetzij de huurovereenkomst voor dezen termijn afgesloten werd, hetzij ze werd aangegaan voor een termijn van drie, zes of negen jaar met voor beide partijen het recht tot verbreking op het einde van elken termijn van drie jaar. Door deze voorwaarde wordt de uitsluiting van het voordeel van de wet beoogd, niet alleen voor de huurovereenkomsten aangegaan voor een korteren termijn, doch evenzeer voor deze die, afgesloten zonder bepaling van duurtijd, door het spel van de stilzwijgende wederinhuring, aan den huurder het genot gedurende drie jaar zouden verschaft heb-

ben. Men kan zich immers niet inbeelden dat de handelaar of industrieel, waaraan de verhuurder een huurovereenkomst zou geweigerd hebben van een bepaalden duur van minstens drie jaar, om redenen die hij waarschijnlijk heeft, met den handelaar gelijkgesteld. Het paste derhalve den toestand van dien ambachtsman te beschermen, tijdens de bespreking van het ontwerp: dit wordt beoogd door artikel 3.

Door het wetsontwerp der regeering wordt de rechtstreeks aan het publiek verkopende ambachtsman, zelfs dan wanneer de verkoopverrichtingen een aan zijn beroep bijkomstig karakter zouden hebben, ten opzichte der huurovereenkomst van de inrichting die hij in gebruik heeft, met den handelaar gelijkgesteld. Het paste derhalve den toestand van dien ambachtsman te beschermen, tijdens de bespreking van het ontwerp: dit wordt beoogd door artikel 3.

Artikel 2 breidt, om redenen van praktischen aard, het voordeel der verlenging uit tot de huurovereenkomsten der voor huisvesting bestemde lokalen, van het oogenblik af dat zij gezamenlijk, met den zetel van het handels- of nijverheidsbedrijf en in hetzelfde onroerende goed, in huur gegeven werden. Het doet in deze, niet alleen op het geval waarin de huurovereenkomst tegelijkertijd op twee soorten van lokalen slaat, doch evenzeer op het geval dat twee onderscheiden huurovereenkomsten tusschen dezelfde partijen zouden afgesloten zijn, nl. één voor den zetel van de handelsinrichting en een andere voor de voor huisvesting bestemde lokalen, welke ook de onderscheidenlijke datum zij van deze huurovereenkomsten, in zoover de twee onderscheiden lokalen in hetzelfde onroerend goed gelegen zijn.

Artikel 5 beschouwt als niet bestaande, de opzeggingen, zelfs wanneer ze gegeven zijn overeenkomstig artikel 4 van de besluitwet van 12 Maart 1945, die tot nog toe het voorwerp niet zouden geweest zijn van een aanvraag tot verlenging. Deze opzeggingen, zooals overigens al deze die na de afkondiging van de besluitwet zouden beteekend geweest zijn, dienen als niet bestaande beschouwd. Het wetsontwerp der regeering bevat immers, zoo nauwkeurig mogelijk, overgangsbepalingen die den onderscheidenlijken toestand der partijen, bij het van kracht worden der wet, zullen regelen.

Ten slotte moest de regeering, om logisch te zijn, in het voordeel van de wettelijke verlenging de huurovereenkomsten omvatten die thans het voorwerp zijn van gedingen tot het bekomen of het intrekken der verlenging. Het past den nadruk er op te leggen dat de desbetreffende beschikking van artikel 6 van toepassing is van zooaast het verzoekschrift ter verzoening is neergelegd. Deze beschikking slaat evenwel niet op de vorderingen tot weder inbezitstelling, die geregeld blijven door de besluitwet van 12 Maart 1945.

Voormeld artikel spreekt uitdrukkelijk van de hangende geschillen. Het is dus van toepassing zoolang het vonnis niet onwederroepelijk is geveld. Doch, in tegenstelling met de besluitwetten van 28 Augustus en 2 October 1946, wenscht het ook niet verder te gaan.

BESLUITWET van 5 December 1946 tot instelling van een voorloopig regime in zake het verstrijken van bepaalde huishuurovereenkomsten.

Karel, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gezien de samengeordende wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden toegekend, inzonderheid artikel 1, 12°, van deze wetten;

Overwegende, dat het dringend noodzakelijk is een

voorloopig regime in te stellen, in zake het verstrijken van bepaalde huishuurovereenkomsten, ten einde talrijke verhuurders te beletten de voorschriften van de toekomstige wet op de bescherming van de handelszaak te ontwijken door de huurders op te zeggen wanneer het verstrijken van den in de huurovereenkomst voorzien termijn hun daartoe gelegenheid geeft;

Op de voordracht van de Ministers van Economische Zaken en van Justitie en op advies van de in Raad vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Tot bij het van kracht worden van een wet tot wijziging van artikelen 1708 tot 1762/7 van het Burgerlijk Wetboek, in zoover ze het verhuren betreffen van het geheel of een gedeelte van onroerende goederen, door uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst der partijen bestemd tot de exploitatie van een handels- of nijverheidsbedrijf, worden de in deze categorie onder te brengen huurovereenkomsten van rechtswege verlengd in zoover de bij overeenkomst bepaalde aanvankelijke duur van de verhuring, minstens drie jaar bedraagt.

Art. 2. Bedoelde verlenging is, in dezelfde voorwaarden, toepasselijk op:

a) De huurovereenkomsten betreffende de voor huisvesting bestemde lokalen, gezamenlijk met den zetel van de handels- of nijverheidsinstelling in huur genomen;

b) De huurovereenkomsten betreffende de voor de uitoefening van een handels- of nijverheidsbedrijf noodige bijkomende lokalen.

Art. 3. De bij artikel één uitgevaardigde verlenging slaat op de huurovereenkomsten van het geheel of een gedeelte van onroerende goederen verhuurd aan rechtstreeks, aan het publiek verkopende ambachtslieden, bijaldien de verkoopverrichtingen, in de in dit artikel voorziene voorwaarde, slechts een bijkomstige bedrijvigheid zouden uitmaken van hun beroep.

Art. 4. De in de artikelen 1, 2 en 3 voorziene verlenging zal den huurder slechts kunnen onttrokken worden ingeval hij de verplichtingen hem door de huurovereenkomst en de wet opgelegd, niet zou nakomen.

Art. 5. Worden als niet bestaande beschouwd, de opzeggingen beteekend aan de huurders, wier huurovereenkomsten, bedoeld in de artikelen 1, 2 en 3, tot op heden niet het voorwerp zouden uitgemaakt hebben van een aanvraag tot verlenging.

Art. 6. De beschikkingen van deze besluitwet zijn toepasselijk, wat de vonnissen betreft der reeds ahangig gemaakte en thans hangende geschillen.

Art. 7. De Minister van Economische Zaken en de Minister van Justitie zijn belast met de uitvoering van deze besluitwet, welke van kracht wordt den dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 5 December 1946.

RECHTERLIJK LEVEN

Bij besluit van den Regent van 28 November 1946 werd benoemd:

Tot griffier van het vredegericht van het kanton Eghezée, de heer Ganty F. E. J. G., bediende ter griffie van het kanton Fontaine-l'Évêque, ter vervanging van wijlen den heer Warin.

Bij besluiten van den Regent van 28 November 1946:

Is, op hun verzoek, ontslag verleend:

Aan den heer Van Ooteghem A., uit zijn ambt van rechter in de rechtbank van koophandel te Antwerpen. Hij is gemachtigd tot het voeren van den eertitel van zijn ambt;

Aan den heer Grootjans L. M. J., uit zijn ambt van

plaatsvervangend rechter in het vredegerrecht van het kanton Diest.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Aan den heer Marcq E. J. C. J., uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vredegerrecht van het kanton Binche;

Aan den heer Godaert F. H. A., uit zijn ambt van deurwaarder bij de rechtbank van eersten aanleg te Doornik.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Aan den heer Lynen J. M., uit zijn ambt van deurwaarder bij de rechtbank van eersten aanleg te Dendermonde.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt.

Zijn benoemd :

Tot bijgevoegd raadsheer in het Hof van beroep te Gent :

De heeren de Walque P. J. F. A. M. J., rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brugge, burgerlijk magistraat-voorzitter in den krijgsraad te Brugge;

Verougstraete D., ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Dendermonde, krijgsauditeur te velde;

Tot bijgevoegd rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, de heer Squilbeck P. Ch., rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Tongeren;

Tot bijgevoegd substituut-procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, de heer Pauly J. L. M. J., substituut-krijgsauditeur te velde.

Tot plaatsvervangend rechter :

In het vredegerrecht van het kanton Kruishoutem, de heer Dua A. J. F., advocaat te Gent.

De ontheffing voorzien bij artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 November 1835, is verleend aan den heer Dua;

In het vredegerrecht van het kanton Grivegnée, de heer Lesire F. G. V. J. J., advocaat te Bressoux;

Tot griffier bij de rechtbank van eersten aanleg te Leuven, de heer Dewaersegger E. A. P. E. J., opsteller bij het parket van die rechtbank;

Is aangeduid als kinderrechter in de rechtbank van eersten aanleg te Neufchâteau, gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 3 December 1946, de heer Maon, rechter in die rechtbank;

Is aangeduid om gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 3 December 1946, het ambt van onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Kortrijk waar te nemen, de heer Henderickx, bijgevoegd rechter in die rechtbank;

Is aangeduid om gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 3 December 1946, het ambt van onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Aarlen waar te nemen, de heer Gogiaux, rechter in die rechtbank;

Is aangeduid om gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 3 December 1946, het ambt van onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Neufchâteau waar te nemen, de heer Collignon, rechter in die rechtbank.

Bij besluiten van den Regent van 28 November 1946, zijn aangesteld :

Tot plaatsvervangend rechter in de rechtbank van koophandel te Leuven, de heer De Ridder G., distilleerder-handelaar in wijnen, te Leuven;

In de rechtbank van koophandel te Doornik :

Tot rechter :

De heer Casse L., plaatsvervangend rechter in die rechtbank;

Tot plaatsvervangend rechter :

De heer Warocquier J., handelaar, te Doornik.

Bij besluiten van den Regent van 28 November :

Is, op hun verzoek, ontslag verleend :

Aan den heer Ectors G. M. L., uit zijn ambt van notaris ter standplaats Schaarbeek (2e kanton).

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Aan den heer Demeulemeester R. E., uit zijn ambt van notaris ter standplaats Anzegem.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt.

Zijn tot notaris benoemd :

Ter standplaats Schaarbeek (2e kanton), de heer de Fays E. M. E. L. J., advocaat, licenciat in het notariaat, plaatsvervangend rechter in het vredegerrecht van het 2e kanton Elsene.

Ter standplaats Anzegem, de heer Demeulemeester F. J. A., licenciat in het notariaat te Anzegem.

Ter standplaats Chapon-Seraing, de heer Le Roux H. J. M., licenciat in het notariaat te Ougrée.

Is de standplaats van den heer Delille E. C., notaris te Montenu, naar Sankt-Vith overgebracht.

Bij besluiten van den Regent van 3 December 1946 :

Zijn benoemd :

Tot griffier bij de rechtbank van eersten aanleg te Oudenaarde, de heer Thoof P. M. P. O. F., tijdelijk bediende ter griffie van die rechtbank;

Tot deurwaarder bij de rechtbank van eersten aanleg te Mechelen, de heer Tas J. M. W. B., candidaat-deurwaarder te Mechelen, adjunct-griffier bij den krijgsraad te velde;

Is aangeduid om gedurende een termijn van drie jaren, met ingang van 7 December 1946, het ambt van onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Gent, waar te nemen, de heer Van Brusselen, bijgevoegd rechter in die rechtbank.

Bij besluiten van den Regent van 3 December 1946 :

Is aan den heer De Coorebyter L. J. E. G., op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van notaris ter standplaats Bassevelde.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eeretitel van zijn ambt;

Is tot notaris ter standplaats Bassevelde benoemd, de heer Van Impe J. E. L., advocaat en licenciat in het notariaat, te Gent.

Bij besluit van den Regent van 6 November 1946, is ontheffing van de verbodsbepaling, voorzien bij artikel 180 van de wet van 18 Juni 1869, verleend aan den heer Van der Haegen E., advocaat, plaatsvervangend rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — 7 December 1946. — Afl. 42. — Dr Mr P. G. H. G. Brom, Herstelprocesrecht (II, slot). — T. C. A. Bölger en J. A. Verhorst, Vergoeding van oorlogsschade (I). — Mr H. Winkel, Poging tot beantwoording van Mr L. Erades. — Mr G. J. Van Brakel, Woonruimte-misère. — Rotterdam's Juridisch Genootschap. — Bestuurswetenschappen : een nieuw tijdschrift. — Mr P. M. J. Nolet, De procedure van de tuchtrechters voor de prijzen en hun appèlrechter. — Rechtspraak van de Week. — Boek-aankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT, NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE. — 7 December 1946. — Nr 3959. — Mr A. G. Lubbers, Artikel 27/5 van het besluit E 100 meer in het bijzonder in verband met het rechtsherstel onroerend goed. — Tijdschriften. — Mr L. I. Barmat De Winter, Overzicht der Nederlandsche Rechtspraak. Internationaal Privaatrecht (III). — Berichten en mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, Overlijden, enz.